

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه آموزش و ترویج کشاورزی
دفتر توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری

دستورالعمل اجرایی پروژه

توان‌افزایی و توسعه اشتغال زنان روستایی و عشایری در طرح تولید و کاشت یک
میلیارد درخت

پاییز ۱۴۰۲

مقدمه:

دستیابی به توسعه در ابعاد گوناگون صنعتی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی محور اصلی برنامه‌های اغلب دولت‌ها به شمار می‌رود.

نگرش به مفهوم (توسعه و سطح توسعه یافتگی) در هر جامعه، همراه با مبانی ارزشی سیاستگذاران، عناصر راهبرد توسعه در هر کشور را تشکیل می‌دهد.

منابع زیست محیطی به مثابه سرمایه‌هایی است که حفاظت از آنها در زمره تلاش‌های اساسی انسان در جهان کنونی به شمار می‌آید.

عملکردهای انسانی در طول تاریخ راه را برای تخریب هر چه بیشتر محیط زیست، تخریب جنگل‌ها، خشک کردن زمین‌ها و در نتیجه منتهی شدن زمین‌ها به بیابان‌ها هموار کرده است.

مشارکت از ارکان اصلی توسعه است و بدون مشارکت مردم هیچ فعالیتی در جوامع بزرگ و از جمله جوامع روستایی به سرانجام نخواهد رسید.

زمانی که مردم روستایی در تمامی فرآیند توسعه روستایی حضوری فعال، آگاهانه، ارادی و داوطلبانه داشته باشند، سایر هدف‌های توسعه نیز تحقق خواهد یافت.

در این راستا زنان به عنوان عوامل تسهیل‌گر در رسیدن به توسعه نقش بسزایی دارند. لذا دفتر توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری در نظر دارد با مشارکت دادن زنان در امر مقدس تولید و کاشت نهال (مثمر، گونه‌های مقاوم در راستای مبارزه با بیابانزایی، گونه‌های مقاوم در برابر بی‌آبی، گونه‌های موثر در زراعت چوب و...) در مناطق روستایی و عشایری، به عنوان بازوان توانمند سازمان‌های ذیربط دولتی به کاهش آلودگی هوا، مقابله با آلودگی‌های روان، حفظ گونه‌های جنگلی به خصوص گونه‌های در معرض انقراض، کاهش CO₂ و سایر گازهای گلخانه‌ای و... کمک نماید. از سوی دیگر با توجه به همراهی و ارائه مشاوره‌های کارشناسان ادارات کل منابع طبیعی استان‌ها در تولید و نگهداری نهال و پیگیری خرید نهال‌های تولیدی زنان، مباحث مربوط به درآمدزایی و بالارفتن سطح درآمد و در نهایت کاهش فقر که خود به نوعی منجر به کاهش فشار بر محیط زیست می‌گردد، روی خواهد داد.

اهداف کیفی:

- بسترسازی جهت بهره‌گیری از ظرفیت زنان روستایی و عشایری کشور به منظور احیاء منابع طبیعی و حفاظت از محیط زیست

- ارتقا سطح دانش و مهارت زنان روستایی و عشایری در تولید و کاشت نهال‌های سازگار با اقلیم

- ترویج فرهنگ درختکاری و محافظت از زمین در بین اعضای خانواده از طریق آموزش مادران جامعه

- تکمیل زنجیره تولید و تأمین نهال به منظور عملیاتی نمودن طرح کاشت یک میلیارد نهال طی چهار سال

اهداف کمی:

- آموزش و ارتقاء توانمندی ۱۰۰۰ نفر از زنان روستایی و عشایری در ۲۰ استان کشور به میزان ۳۰۰۰ نفر روز
- توانافزایی زنان روستایی و عشایری برای تولید حدود ۱۰ میلیون اصله نهال
- ایجاد فرصت اشتغال و درآمدزایی برای زنان روستایی در استان‌های پایلوت به میزان ۱۰۰۰ نفر از طریق تولید نهال تولید نهال

دامنه طرح:

این طرح در سال اول، در ۲۰ استان آذربایجان غربی، بوشهر، خراسان رضوی، خوزستان، سیستان و بلوچستان، کردستان، گلستان، گیلان، هرمزگان، یزد، لرستان، قزوین، کرمانشاه، کرمان، خراسان جنوبی، چهارمحال و بختیاری، فارس، ایلام، مرکزی و کهگیلویه و بویراحمد اجرا می‌شود.

با بررسی روند اجرای طرح، در صورت استقبال عوامل و مجریان استانی و زنان روستایی و عشایری، در سال‌های آتی در سایر استان‌ها نیز اجرایی خواهد شد.

شرایط انتخاب مخاطبین:

به منظور پیاده‌سازی پروژه و دستیابی به اهداف تعیین شده، شناسایی دقیق مخاطبان و گروه هدف الزامی است. شناسایی حداقل ۵۰ نفر از زنان روستایی و عشایری علاقه‌مند که از امکانات لازم نظیر فضای بلا استفاده برای تولید نهال، آب مناسب برای کشت و نگهداری نهال و ... برخوردار هستند، ضروری است.

ترجیحاً مخاطبین شناسایی شده برای مشارکت در پروژه، از میان افراد علاقه‌مند به مباحث زیست محیطی با حداقل سطح تحصیلات و دوستدار مسایل زیست محیطی باشند. همچنین شناسایی افراد علاقه‌مند به همکاری که در کانون‌های بحرانی ساکن هستند، به تداوم همکاری بیشتر خواهد انجامید. استفاده از ظرفیت زنان تسهیلگر توسعه روستایی و عشایری، اعضای صندوق‌های اعتبارات خرد و همچنین زنان کارآفرین نیز مد نظر قرار گیرد.

مراحل اجرای کار:

- تشکیل کارگروه ملی تولید و کاشت نهال با مشارکت زنان روستایی و عشایری؛ با عضویت مجری کاشت یک میلیارد نهال، نمایندگان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور و نمایندگان دفتر توسعه فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری و تدوین چارچوب کلی پروژه
- تشکیل کارگروه استانی تولید و کاشت نهال با مشارکت زنان روستایی و عشایری؛ با عضویت مدیر هماهنگی ترویج کشاورزی استان، نماینده اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان، نماینده مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی استان، کارشناس مسئول امور زنان روستایی و عشایری استان در سازمان جهاد کشاورزی و اداره کل امور عشایری، کارشناسان فنی در ادارات تخصصی در سطح استان با توجه به موضوعات مطرح شده
- برقراری ارتباط ما بین کارشناسان سطوح استان، شهرستان، پهنه و کارشناسان ادارات منابع طبیعی و جهاد کشاورزی برای اجرای پروژه در سطح روستاها و مناطق واجد شرایط
- تعیین مناطق مورد نظر در استان و شهرستان با توجه به کانون‌های بحرانی توسط کارشناسان ادارات منابع طبیعی و گونه‌های مناسب برای هر منطقه
- تدوین برنامه عملیاتی استان، نحوه مشارکت و همکاری در پیاده‌سازی پروژه و پیگیری روند اجرا
- شناسایی و معرفی مخاطبین واجدالشرایط برای شرکت در پروژه توسط کارشناسان میدانی
- تعیین مربیان حرفه‌ای برای آموزش و ارائه مشاوره در طول فرایند رشد گونه‌های کشت شده
- ارائه آموزش‌های لازم در خصوص تولید، داشت و کاشت نهال
- همکاری در تهیه امکانات اولیه و ویژه زنان علاقه‌مند برای تولید نهال توسط کارگروه استانی و شهرستانی
- خرید تضمینی نهال‌های تولیدی توسط سازمان منابع طبیعی استان‌ها
- معرفی زنان روستایی تحت پوشش طرح به صاحبان صنایع نفت و گاز و پتروشیمی، صاحبان صنایع چوب و کاغذ و حامیان خودجوش زیست محیطی جهت خرید تضمینی نهال
- مستندسازی و اطلاع رسانی از طریق رسانه‌ها
- سرکشی و نظارت مستمر از روند پیشرفت پروژه در تمامی سطوح ملی، استانی و روستایی

۱- فرم ثبت اطلاعات اولیه در اجرای پروژه تولید و کاشت نهال ویژه زنان روستایی
استان

ردیف	شهرستان	دهستان	روستا	نام متخصص موضوعی همکار		کارشناس ترویج شهرستان	نام گونه های پیشنهادی معاونت فنی	تعداد زنان علاقه‌مند به همکاری در تولید نهال	پیش‌بینی تعداد نهال تولیدی	ملاحظات
				استانی	شهرستانی					
۱										
۲										
۳										
۴										
۵										
...										
...										

۲- جدول ارائه آموزش‌های فنی برای استان

ردیف	شهرستان	عنوان دوره	آموزش‌تئوری (نظری)		آموزش عملی		جمع آموزش (نفرروز)	تاریخ برگزاری دوره
			نفر	نفرروز	نفر	نفرروز		
۱								
۲								
۳								
۴								
۵								
...								
جمع								

۳- جدول مشخصات تولید کنندگان نهال در استان

ردیف	شهرستان	نام روستا	مشخصات تولید کنندگان*							اطلاعات تولید		ملاحظات
			نام و نام خانوادگی	کد ملی	تسهیلگر	مدیر عامل یا عضو صندوق	زن روستایی	زن عشایری	نام گونه	تعداد اصله تولیدی	سطح عملیات (مترمربع)	
۱												
۲												
۳												
...												
جمع												

* چنانچه شرکت کنندگان در پروژه، تسهیلگر، مدیر عامل صندوق و عضو صندوق، زن کارآفرین و یا زن روستایی و عشایری علاقه‌مند هستند، لطفاً با علامت ستاره مشخص فرمایید.

۴- جدول مشخصات خریداران نهال در استان

ردیف	شهرستان	نام روستا	اطلاعات خریدار نهال		میزان نهال خریداری شده	گونه‌های تولیدی خریداری شده	ملاحظات
			نام و نام خانوادگی / عنوان شرکت	کد ملی / کدشناسایی شرکت			
۱							
۲							
۳							
...							
جمع							

در ستون ملاحظات، لطفاً قیمت نهال خریداری شده و یا سایر اطلاعات ضروری درج شود.

